

La tesi de la doctora Catalina Amer constitueix una anàlisi crítica sobre el paper que ha tingut la premsa escrita de Mallorca en els canvis experimentats en l'opinió pública respecte a la discapacitat des de 1983 fins avui dia

Resum

Sota el títol "Opinió pública i discapacitat. Anàlisi històrica de la premsa de Mallorca (1983-2007)", la tesi de la doctora Catalina Amer, defensada a la UIB el passat dia 13 de novembre, constitueix una anàlisi crítica del paper que ha tingut la premsa escrita de Mallorca en els canvis experimentats en l'opinió pública respecte a les persones amb discapacitat.

La tesi parteix de la premissa que els mitjans de comunicació tenen la capacitat de fer familiar allò que és desconegut i, per tant, tenen el poder d'accelerar i de facilitar el procés d'acceptació d'una nova realitat, i d'adaptar-s'hi.

En el període d'estudi de la tesi de la doctora Amer, dirigida pel doctor Sebastià Serra, del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts, s'ha produït precisament la translació de la discapacitat del camp de la caritat, la benevolència i l'essencialisme al terreny irrenunciable dels drets humans. I això s'ha traduït en la creació de xarxes de recursos socials fonamentals, tot i que la tesi també remarca les evidents llacunes existents.

Del repàs exhaustiu de la premsa diària editada a Palma des de 1983 destaca, sobretot, l'escassa presència de la discapacitat i el seu tractament, en general, des

d'un vessant negatiu. Aquesta escassa presència pot induir a creure, equivocadament, que es tracta d'un col·lectiu poc nombrós, però la realitat és ben diferent. Segons dades de 2003, a les Balears hi ha 56.949 ciutadans (26.480 homes i 30.469 dones) que tenen algun tipus de discapacitat, és a dir, gairebé un 6,2% de la població.

Tal com afirma la doctora Amer, "més enllà de la fredor de les xifres, caldria parlar de 56.949 ciutadans que encara ara han d'identificar-se com a col·lectiu per tal de denunciar situacions injustes que no els permeten exercir en igualtat els seus drets: 56.949 ciutadans que configuren part de la comunitat autònoma de les Illes Balears, malgrat que la seva presència social —i també en els mitjans de comunicació— no s'ajusti a la importància de les seves reivindicacions; 56.949 ciutadans per als quals es disposa d'uns recursos públics molt ajustats".

Tot plegat, les conclusions de l'estudi vénen a demostrar que si bé la premsa de Mallorca va donar un impuls important a l'establiment d'una xarxa de serveis socials, va fer un seguiment de les iniciatives i infraestructures que s'anaven posant en marxa, va ajudar a impulsar el moviment associatiu i ha tingut un paper fonamental en alguns àmbits com és ara el de fomentar la donació d'òrgans, la discapacitat no ha estat tractada tal com correspondria si hom considera el seu pes social, i en la majoria dels casos el tractament no ha estat el més adient. A més, en contraposició al vessant més positiu del paper que ha tingut la premsa escrita en aquest àmbit, la recerca de la doctora Catalina Amer ha palesat el baix grau d'opinió dedicat a la fabricació d'informacions sobre temàtiques socials, la falta de contextualització de les notícies dins un marc de causalitat més profund i l'excessiva mediatització de la informació pel format i l'ús d'una imatge estereotipada.

Alumnes del curs de Viverista i Jardiner impartit al campus de la UIB per l'Institut de Serveis Socials del Consell de Mallorca.

Introducció

Per fer la tesi, intitulada "Opinió pública i discapacitat. Anàlisi històrica de la premsa de Mallorca (1983-2007)", la doctora Catalina Amer es planteja tres fites cabdals. En primer lloc, l'autora volia constatar en quin grau la premsa ha fet visible la discapacitat i ha potenciat el moviment associatiu durant aquests anys; en segon lloc, volia analitzar la imatge de la discapacitat donada per la premsa i comprovar si s'ajusta a la realitat; i en tercer lloc, palesar quina ha estat la influència real dels mitjans de comunicació escrits a l'hora d'implicar l'Administració pública en la legislació i en l'execució d'una política que contribueixi a la normalització del dia a dia dels ciutadans amb alguna discapacitat.

Tot i que l'autora parteix de la constatació de la situació de anormalitat que el col·lectiu de persones amb discapacitat viu en àmbits com l'educació, l'habitatge, l'accés al treball, els recursos socials o els avenços de la medicina, considera essencial el paper que els mitjans de comunicació tenen a l'hora d'avançar cap a una societat més justa. Tal com afirmar la doctora Amer, "la premsa és cabdal a l'hora de canviar les actituds i la conducta de les persones perquè no hi ha canvi possible sense un previ coneixement, sense saber quines són les necessitats i què pot oferir cadascú a la societat. I és a través dels mitjans que les persones poden tenir aquest coneixement que és a la base de tot canvi".

"La informació adequada, afegeix la doctora Amer, és una de les eines principals per combatre la discriminació. Moltes persones amb discapacitat viuen situacions discriminatòries, i la discriminació està directament vinculada al desconeixement. Si existeix discriminació no hi ha igualtat i sense igualtat no es pot parlar—seriosament i amb responsabilitat— de drets humans, de democràcia, de societat del benestar".

El fet de marcar com a data inicial el 1983 es deu a la constitució del període autonòmic, amb l'aprovació de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears. Si bé els consells insulars ja tenien, des de la seva constitució el 1979, importants competències en aquest àmbit, cal considerar l'Estatut i el seu desenvolupament com el gran marc de referència".

L'estudi sobre el tractament de la discapacitat que ha dut a terme la premsa editada a Palma durant aquests anys ha resultat interessant pel doble vessant que caracteritza els mitjans de comunicació. "Per una banda —diu la doctora Amer— permet conèixer els canvis que s'han anat produint en la societat mallorquina. Per altra banda permet analitzar de quina forma ha usat el seu poder per facilitar la normalització d'aquest col·lectiu; per donar a conèixer la realitat d'aquests ciutadans al marge de prejudicis i estereotips d'origens llunyans i arrossegats durant segles. Perquè el paper de la premsa en aquest àmbit és vital, tant per implicar l'Administració en polítiques de benestar com per sensibilitzar l'opinió pública".

Les fonts emprades a l'estudi

Com a eina principal de treball la doctora Catalina Amer ha localitzat i analitzat les informacions publicades als diaris editats a Palma entre 1983 i 2007:

- Balears (1983-1996) / Diari de Balears (1996-2007)
- Última Hora (1983-2007)
- Diario de Mallorca (1983-2007)
- El Día (1983-1988) / El Día 16 (1988-1993)
- Diario 16 de Balears (1993-1996)
- El Día del Mundo (1993-1998)
- El Mundo / El Día de Balears (1998-2007)
- La Voz de Balears (1996-1998)

En l'anàlisi dels continguts dels diaris i per tal de demostrar les hipòtesis plantejades s'han usat sobretot com a exemples els titulars dels textos periodístics: avantítol, títol i subtítol.

Una font fonamental ha estat el moviment associatiu, i molt especialment l'accés a diferents arxius de la Coordinadora - Federació Balear de Persones amb Discapacitat, en la qual treballa actualment la doctora Amer: llibres d'actes, memòries d'activitats, fullets, dossiers de premsa... La Coordinadora és una entitat d'àmbit autonòmic constituïda el 1978, que agrupa trenta-dues associacions de persones amb diferents tipus de discapacitat i que realitza un ample ventall de serveis amb finançament públic.

D'altra banda, la tesi recull els textos legislatius més importants referents a la discapacitat aprovats durant el període d'estudi, a més de plans d'actuació i memòries. I, lògicament, la bibliografia entorn de la discapacitat, especialment aquells textos que permeten contextualitzar el procés evolutiu que ha sofert el tractament social de la discapacitat a Mallorca des de l'Estatut d'autonomia fins a l'actualitat.

L'estudi del llenguatge

Una part molt important de l'estudi realitzat per la doctora Amer ha consistit a analitzar el llenguatge emprat per la premsa escrita a l'hora d'abordar la temàtica de la discapacitat. "La gran arma de la premsa —afirma la investigadora— és la paraula. La paraula pot crear, en l'opinió pública, actituds d'admiració o de rebuig segons les circumstàncies. Per tant, l'estudi del llenguatge era necessari per esbrinar la classe de responsabilitat que s'adjudica a la premsa per normalitzar el dia a dia d'un col·lectiu".

Tal com reflexiona l'autora, "quan parlem transmetem la nostra visió del món i de les persones, i la presentació negativa o estereotipada de l'altre incrementa els prejudicis i els malentesos. Molts dels usos i de les formes que

han omplert els diaris d'aquests anys han contribuït a crear una imatge no intencionadament negativa però sí molt poc normalitzadora d'alguns col·lectius".

La tesi ha palesat que al marge d'alguns termes que des de finals dels vuitanta es consideren degradants i ofensius (idiota, subnormal, anormal, retardat...), es disposa d'una gran varietat lèxica: deficient, disminuït, impedit, invàlid, paralític, discapacitat, minusvàlid... El problema, afirma la doctora Amer, "és que tots aquests termes, usats de forma nominal, projecten una imatge negativa i immòbil, com si es pretengués reduir aquests col·lectius a la condició de "pacient" i, sobretot, anul·len el caràcter multidimensional que caracteritza tota persona".

A través de l'estudi, la doctora Amer ha pogut constatar l'evolució del llenguatge emprat per definir persones amb alguna discapacitat. Aquestes són algunes de les conclusions específiques respecte al llenguatge emprat als mitjans:

1. Durant el període estudiat les informacions referents a aquest àmbit s'han omplert d'un vocabulari molt variat, usat de forma desordenada, sense atendre els matisos, les diferències i la varietat de situacions.
2. Malgrat l'esforç de l'OMS, que l'any 1980 publicà una classificació internacional de deficiència, discapacitat i minusvalidesa, que defineixen conceptes ben distints, aquests tres termes han estat emprats per la premsa escrita com a sinònims.
3. El terme més usat és "minusvàlid": places d'aparcament per a minusvàlids, pensions per a minusvàlids... Un terme poc adequat quan s'entén "menys vàlid" o que "val menys".
4. En alguns casos la premsa ha establert diferències sense base; com per exemple associar "deficientes" a persones amb discapacitats intel·lectuals i "minusválidos" a persones amb discapacitats físiques o a tot el col·lectiu.
5. Malgrat el Reial decret 348/1986 de 10 de febrer, que eliminà els termes "subnormalidad" i "subnormal", i la insistència d'algunes associacions, la premsa (i la gent poc vinculada a aquest tema) ha seguit utilitzant formes obsoletes i pejoratives durant molt de temps. Així, fins als anys noranta encara s'emprava la paraula "idiota" com a sinònim de "subnormal" i, en cas d'emprar l'expressió "síndrome de Down", sovintejava la necessitat d'haver d'explicar que "es tractava del que vulgarment es coneixia com a mongolisme".
6. La diferència entre les informacions que parlaven de "subnormalidad" i les que parlaven de "síndrome de Down" radicava en la font de la informació. La primera era administrativa; la segona, associativa.
7. El concepte "normalitat" ha estat molt sovint emprat de manera inconcreta i incorrecta. Una cosa és contraposar un "nin cec" a un "nin amb visió normal" i una altra de ben diferent és parlar de "nin cec" i de "nin normal". En el primer cas, s'entén que es tracta de nins amb diferents capacitats visuals però sense posar en dubte la seva condició primordial de nins amb els mateixos valors. El mateix es podria dir quant a la utilització de termes com "sa" o "gent comuna".
8. El terme "retard" o "retard mental", ara ja superat i substituït per "discapacitat intel·lectual", s'usà a la dècada dels noranta sobretot en notícies d'àmbit sanitari i administratiu. La seva utilització no fou tampoc acurada, ja que a partir de 1992

l'Associació Americana sobre Retard Mental va editar un manual en el qual s'especificava que el retard no estava en la persona sinó en el funcionament resultant de les capacitats de la persona en l'entorn en el qual es desenvolupava la seva existència. No era correcte parlar aleshores de "un nin retardat mental" i sí, en canvi, de "un nin amb retard mental".

9. A més de la falta de criteri, el tret més significatiu del vocabulari de la premsa és la tendència a nominalitzar els adjectius, no solament els termes més generals sinó també els més concrets. Així, habitualment la premsa mallorquina d'aquests anys parla de: minusvàlids, paraplàtics, cecs, venedors minusvàlids, trasplantats, invàlids, deficients, incapacitats, disminuïts psíquicsNo solament en informacions sinó també en seccions d'entreteniment, com en uns mots encreuats on la solució per a la definició "Que padece defecto físico o psíquico, alocada" era la paraula "tarada".

10. L'estudi ha palesat un ús excessiu d'un mot amb una gran càrrega negativa: "invàlid", un terme que menysvalora tota la persona en lloc d'apuntar una minusvalidesa puntual a les extremitats. El mateix es pot dir del terme "incapacitat", emprat nominalment, o el terme "impedit".

11. Malgrat que als diaris durant el període estudiat per la doctora Amer es pugui llegir, amb certa freqüència, expressions del tipus "persones amb discapacitat", "persones amb retard mental", "persones amb sordesa", "persones que pateixen alguna malaltia mental", "persones amb minusvalidesa", etc., els titulars segueixen parlant de "minusvàlids" i "discapacitats". Això es deu sobretot a una qüestió d'espai dins la rutina periodística, però també és cert que en altres àmbits, sobretot càrrecs d'administracions, no s'estalvia espai per tal que al lector li quedi clara la informació.

12. L'estudi ha palesat certa tendència dels mitjans escrits a destacar la discapacitat en el titular, tot i que sigui un factor prescindible i malgrat, de vegades, que la notícia no tingui res a veure amb la discapacitat, com és ara notícies sobre detinguts per la policia.

13. A banda de l'ús incorrecte de certs termes, la tesi ha analitzat la utilització de construccions sintàctiques que impliquen judicis de valor. Es tracta d'expressions, per exemple, del tipus "el problema de", "víctima de", "castigat per una terrible malaltia" o "condemnat a viure en una cadira de rodes". En altres ocasions es parla de "el destí", "el sofriment", "la crueltat de la vida", "la injustícia", un lèxic que sobreaccentua la vena emotiva i dramàtica i no dóna peu a compatibilitzar la discapacitat amb una vida normal. Aquest fet s'agreuja especialment als titulars, on l'originalitat que se suposa que han de tenir, potencia moltes vegades els aspectes més dramàtics. Per la doctora Amer, "el llenguatge periodístic hauria d'incloure una terminologia empíricament descriptiva però no degradant, ja que molts termes redueixen les persones amb discapacitat a casos mèdics o a objectes de llàstima".

14. El llenguatge de la premsa mostra també la tendència —encara molt present durant aquests anys— a concebre la discapacitat com una malaltia. La major part d'aquestes persones no estan més malaltes que la resta de la població. I aquest tipus de llenguatge implica connotacions de passivitat.

15. Sovinteja la tendència a emprar metafòricament termes que donen nom a moltes de les malalties més greus per definir els problemes socials més variats. La intenció no és mai dolenta, però això augmenta la càrrega negativa que molts ciutadans tenen d'algunes malalties com el càncer o l'esquizofrènia.

Síntesi de les conclusions

El procés de normalització de les persones amb discapacitat es va iniciar —amb més o menys força—els anys setanta i vuitanta, quan els col·lectius més reivindicatius van començar a sortir de l'ostracisme i a reivindicar els seus drets i el seu paper en el món. Aquest és un fenomen similar a totes les societats desenvolupades.

Des de l'efervescència dels anys setanta i vuitanta fins a l'apatia de final de segle XX i principis del XXI, la discapacitat ha perdut atracció com a notícia, en part perquè el tema és totalment reiteratiu. Però això no pot ocultar que el problema és la cruel persistència de mancances que no són cobertes.

A principis de la dècada dels vuitanta la premsa de Mallorca va donar un impuls important a l'establiment d'una xarxa de serveis socials. Es va fer un seguiment de les iniciatives i les infraestructures que s'anaven posant en marxa. I a través d'algun editorial i dels articles d'opinió es va exigir a l'Administració la superació

d'un model benèfic en pro d'un sistema que reconegués els drets assistencials. Amb el pas dels anys, però, aquest esperit crític ha anat desapareixent i la premsa s'ha limitat —en aquest àmbit— pràcticament a informar dels programes i serveis que es posen en marxa.

La tesi també ha palesat que la premsa ha ajudat a impulsar el moviment associatiu. Però si bé pel que fa als primers anys d'estudi les entitats amb un discurs més reivindicatiu eren les que omplien més planes de diaris, des de finals dels noranta les que tenen més presència són les entitats que organitzen activitats més espectaculars o que tenen més capacitat per comptar amb la presència dels màxims responsables polítics o de "personatges populars".

Les conclusions finals de la tesi es poden sintetitzar en els setze punts següents:

1. S'ha informat dels recursos socials creats per l'Administració pública, per una associació o promoguts per l'Administració i executats per una ONG sense qüestionar-se'n la validesa. En general durant tots aquests anys s'ha informat àmpliament de la posada en marxa de nous recursos i serveis. El gran volum d'informació en aquest aspecte ha sorgit de les associacions, però sobretot dels gabinets de premsa de les administracions públiques que els han promogut o finançat. En general —quan es parla de recursos i serveis socials— destaca la falta d'anàlisi i de contextualització. Molt excepcionalment s'aprofundeix en les causes dels problemes i en les responsabilitat. La premsa es decanta per reportatges que tracten de forma molt benèvola les entitats que hi ha al darrere i només les cartes al director han actuat en molts casos com a via de denúncia i reivindicació.

2. S'ha destacat, per damunt de qualsevol altra dada, el cost econòmic dels serveis. Des dels gabinets de premsa dels organismes públics s'ha facilitat molta informació a la premsa sobre subvencions i partides destinades a aquests àmbits. Però des dels gabinets es desconeix la problemàtica i se centren en els aspectes econòmics. Això a la premsa es tradueix en titulars que destaquen quantitats econòmiques i descripcions de les necessitats dels ciutadans molt pobres.

3. S'ha donat suport als actes organitzats a benefici de les associacions sense qüestionar-se la validesa dels serveis a finançar, ni la responsabilitat de l'Administració pública. Ningú no es qüestiona quin dret moral tenen determinades persones per divertir-se organitzant festes a benefici de col·lectius amb mancances importants. La premsa aporta imatges i cròniques, però no es demana si aquestes persones aportarien una quantitat similar si no hi hagués una festa, una foto...

4. Certes informacions de l'àmbit sanitari han estimulat la creació de "falses esperances". Perquè —sense desconfiar de la veracitat d'aquestes informacions— el transcurs dels dies demostra que es tracta d'experiments molt concrets i personalitzats que difícilment es poden generalitzar a tot un col·lectiu i que es troben lluny de la curació o de la solució destacada en el titular.

5. Certes informacions de l'àmbit sanitari han estimulat "l'alarma social" o han provocat inquietud entre els col·lectius afectats. La premsa és especialment propensa a difondre notícies de morts, d'incidència i de risc i molt menys a referir-se a casos de curació o a prevenció. I aquesta "divulgació negativa" lògicament alimenta les pors socials més arrelades. Habitualment s'abusa de les generalitats. S'informa sobretot de possibles fàrmacs, de la manera de "lluitar" contra les malalties i de la curació. Però molt poc de les persones afectades i de la manera com es manifesten certs diagnòstics.

6. La col·laboració de la premsa en campanyes per recaptar fons per a tractaments mèdics a l'estranger ha motivat la desconfiança envers el sistema sanitari espanyol i ha alimentat "falses esperances". No es pot obviar que darrere aquest tipus de pràctiques s'amaguen interessos econòmics de clíniques privades amb afany lucratiu que s'aprofiten de l'angoixa de famílies sempre en una situació molt difícil. I tot i que l'experiència d'aquests anys mostra que les campanyes sempre acaben en un trist oblit, cal recordar que, en el cas que es pogués provar l'existència d'un tractament que pot curar o pal·liar una malaltia greu, el deure moral d'una societat i d'una premsa democràtica seria exigir que es posàs a l'abast de tots els ciutadans.

7. La col·laboració de la premsa ha estat bàsica per fomentar la donació d'òrgans. L'estudi de la premsa d'aquest període mostra l'esforç i la insistència de totes les entitats i organismes vinculats a aquest tractament per donar a conèixer —a través dels diaris— la necessitat de les donacions i els èxits dels trasplantaments.

8. A la secció de "Crònica negra" s'ha potenciat la imatge de "violentes" de les persones amb diagnòstics de salut mental. En general, els mitjans destaquen les notícies més negatives i colpidores sense escatimar ni espai, ni tinta; hi dediquen titulars amb tipografies ben destacades que ajuden —de forma errònia i cruel— a associar les persones amb malalties mentals a les persones violentes.

9. S'ha tractat de forma benèvola els centres d'educació especial. Aquests centres han estat un recurs molt utilitzat per fer reportatges quan hi ha poques notícies. Però en aquests reportatges bàsicament s'ha lloat la tasca de l'associació que hi ha al darrere, sense qüestionar-se cap actuació. Sense qüestionar si eren el recurs adient per a tot el col·lectiu d'infants amb discapacitat, si a diferència de l'educació normalitzada aquests centres havien de ser promoguts i gestionats per entitats privades; si havien de seguir programacions unificades; si havien de funcionar sempre amb subvencions puntuals...

10. La premsa no ha fet un seguiment dels èxits —i alhora dels obstacles— que ha suposat la incorporació dels infants amb alguna discapacitat a l'escola ordinària. Ja ningú no discuteix el dret de tots els infants d'anar a l'escola del seu poble o barri, però a principis dels vuitanta la diversitat d'opinions i, fins i tot, l'enfrontament de postures eren evidents. Aquest debat va ser ben cobert per la premsa, fins i tot va actuar activament perquè es produís. Però posteriorment l'interès informatiu va desaparèixer i una vegada es va posar en marxa la incorporació d'alumnes amb discapacitat s'acabà el debat: el tema deixà d'interessar la premsa.

11. S'ha tractat de manera anecdòtica i benèvola el dret a un lloc de treball. Tal com ha passat amb els centres d'educació especial, la premsa tendeix a tractar de forma benèvola els centres especials de treball i les entitats que els promouen. Quant a la inserció laboral dels treballadors amb discapacitat en empreses ordinàries, les fonts utilitzades per la premsa han estat bàsicament administratives, i això ha suposat que s'informàs de la inversió econòmica en

programes i serveis de suport però no de les necessitats i dificultats del col·lectiu, ni de la normativa incompleta. En general els diaris de Palma han parlat d'aquests programes sense diferenciar-los bàsicament dels centres especials de treball. No han valorat la significativa diferència que existeix entre crear un recurs específic per a un determinat col·lectiu i establir les mesures oportunes perquè tots els ciutadans puguin exercir amb normalitat el seu dret a un lloc de treball.

12. S'ha tractat l'accessibilitat de forma simple i destacant sempre les limitacions de determinats ciutadans. A diferència de la resta d'informacions vinculades a la discapacitat, quan es parla d'accessibilitat els periodistes no acudeixen a fonts administratives, ni tan sols a associacions. Cerquen sobretot la persona afectada. Això en principi s'ha de valorar de forma favorable. I de fet té efectes positius, els exemples són clars, didàctics i molt comprensibles. El problema és que quasi sempre es limiten a presentar la persona que usa cadira de rodes com una gran víctima.

13. S'ha tractat amb normalitat les competències d'esportistes amb alguna discapacitat. Tot i que en el tractament de les informacions de premsa vinculades a esportistes amb discapacitat es parla sempre de triomfs, de triomfs molt personalitzats en determinades figures, i no es parla de barreres arquitectòniques a les instal·lacions o al transport o de la necessitat de l'esport com a rehabilitació, cal destacar com a positiu el fet de transmetre que hi ha esportistes amb discapacitat i que viuen amb normalitat la seva discapacitat.

14. El llenguatge utilitzat sovint ha reduït la discapacitat a una situació de "desgràcia". La principal conclusió que s'extreu de l'estudi del llenguatge és sens dubte l'enorme complexitat per trobar un lèxic precís, neutral i assumit per tothom.

15. El llenguatge metafòric dels textos periodístic ha potenciat negativament la imatge que té la societat d'algunes malalties.

16. El llenguatge —i el tractament de la imatge— utilitzat ha destacat la discapacitat per damunt de qualsevol altra possible característica de la persona. Bona part de les informacions publicades dins l'àmbit de la discapacitat són breus, per tant no van acompanyades de fotografies. Un altre punt a destacar és que es produeix un abús d'imatges d'arxiu. Això resta qualitat a la informació, perquè sovint són inadequades. A més, sovint la imatge destaca la discapacitat, cerca la manera de fer-la visible.

Referència de la tesi

Títol: Opinió pública o discapacitat. Anàlisi històrica de la premsa de Mallorca (1983-2007)

Autora: Catalina Amer Ballester

Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts

Director: Dr. Sebastià Serra

Data de lectura: 13 de novembre de 2007

Membres del tribunal***President***

Dr. Enric Olivé Serret (CU). Dept. Història, Història de l'Art i Geografia. Universitat Rovira i Virgili.

Vocals

Dr. Miquel Duran Pastor (CU). Dept. Ciències Històriques i Teoria de les Arts. UIB.
Dr. Josep Maria Figueras Artigues (Professor doctor agregat). Dept. Periodisme i de Ciències de la Comunicació. Universitat Autònoma de Barcelona

Dr. Climent Picornell Bauzà (TU). Dept. de Ciències de la Terra. Universitat de les Illes Balears

Secretari

Dr. Antoni Marimon Riutort (TU). Dept. Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Universitat de les Illes Balears

Qualificació

Excel·lent cum laude